

Forord

Vindfjell-komitèen besluttet derfor å lage et historisk overblikk over dette tradisjonsrike skiløpet i Larvikdistriktet. Protokollene har relativt lite å fortelle. Imidlertid er det fortsatt mange som var med fra starten og fortsatt husker. I tillegg til dette har vi hatt god hjelp fra en mengde gamle klipp fra Østlands-Posten som i alle år har fulgt løpet. Noen år var de også med som arrangør.

Det er få bilder fra løpets første år, men fra 1970 og utover finnes det en del. Det aller meste av bildene er velvillig utlånt fra Østlands-Postens gamle bildearkiv, samt fra andre skiinteresserte. De fleste av de nyere bildene er tatt av Sølver Sjulstad som også har ført historien i pennen.

Dette heftet er ingen vitenskapelig beretning, men mer en samling av fortellinger og historier om og rundt løpet. Vindfjell-løpet skal være et folkelig skirenn og det håper vi også denne beretningen er.

Larvik og Lardal februar 2005

Per Fuhre Pettersen, Tjodolf Hoff,
Ole Wiik og Sølver Sjulstad

Vindfjellopet

FEBRUAR 2005

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Uansett tid eller plassering - en seier for nettopp deg

Har du glaida ski, brent inn grunnvoks, mange tynne lag blå ekstra og noen tynne lag med annet på det igjen? Har du følt at dette må være det rette, før du tar de første prøvetaka for å teste feste og gli? Det har kanskje virket OK. Ganske grei gli og godt feste, synes du. Helt til en annen dukker opp i sporet på sida.

Full fart ut fra start i 2004

Så er det på'n igjen med nye finjusteringer etter å ha forsøkt å lure ut av andre hva de satser på i dag. Noen svarer ærlig og åpent, andre litt kryptisk og rundt. Ny testing før det siste nervelaget legges på. Så er det klart for lett oppvarming. Det gjelder å være god og varm i kroppen for ikke å stivne i de harde motene etter kampen for å sikre en god posisjon ut fra start.

Eller har du tatt det med ro, kosa deg og prata med andre som også tar det med ro. Smurt som vanlig for å gå skitur og heller betraktet den litt eiendommelige småstressa stemningen blant «racerne». De som forbereder seg ikke bare med hard trening, men hele lekse med proteinkost og et siste «karbosjokk» før trippinga rundt startområdet. Et og annet gult kremmerhus i snøen bak de nærmeste granene vitner om at noe er på gang.

Det magiske klokkeslettet nærmer seg. De ivrigste begynner å sikre seg en god startposisjon i riktig pulje. Nåde den som forsø-

ker og lure seg til en plass i en pulje eller to bedre enn man egentlig hører hjemme i. Og så går skuddet og flokken settes i bevegelse. Hardt og brutalt i front, litt mer ledig i de neste puljene og veldig ledig i siste. De som skal på stor felles skitur med nummer på brystet og som skal hygge seg - kanskje med et aldri så lite mål etter veddemål i bakhodet.

Med andre ord er Vindfjelløpet i gang. For femtiende gang som det antakelig var den første gangen i 1946. Selv om det meste har forandret seg er nok holdninger og instinktene rundt dette med konkurranse eller tur det samme.

Har du kjent blodsmaken i munnen på slutten av lange tunge motbakker og tross dette bare skimtet ryggen til argeste konkurrenten langt der framme? Eller har du tatt det litt rolig opp og gitt bare litt gass innover myrene fra Vidda mot Årum? Hvor de samme kjente ansiktene ventet med havresuppe, saft eller i

Tunga rett i munnen. Odd Glemming i 1991.

moderne tider - XL1. Uansett klasse og fart - du har sikkert kjent gleden ved å delta. Gleden ved å være ute på en litt spesiell skitur sammen med mange andre. Det gir gode minner.

Minner og minner. Noen år var kanskje brattere enn andre. Løypene glattere i et usedvanlig nullføre. Eller det isa eller kladde så vel oppover som nedover. Eller du gikk i overvann til midt på støvlene - med historiens påslag «til knes i vann». Kanskje knakk skia i utforkjøringa fra Breiangen til Rauburn og bruddet bremsa hele veien. Uansett - det blir på en måte det du husker best. Det er de spesielle hendelsene som gir de beste historiene og som du virkelig husker. Og som familien kanskje blir trøtt av at du husker. Ikke de gnistrende dagene uten noen form for smøreproblemer og hvor alt går på skinner. Du nyter det underveis, men husker det neppe like godt som den gangen. Den gangen da...

Har du følt gleden og lettelsen ved å se det store hvite seilet med «MÅL»? Du har fullført - enten føret var sånn eller sånn. Kommet i «MÅL» på Torvet i Larvik, på Lovisenlund, Svarstad, Vindfjellhyta, Akerholt eller «Børja». Enten du vant tvekampen eller veddemålet - eller tapte det. Uansett er det en liten seier. Eller rettere sagt - en stor seier. En stor seier over de mange sidrompa du vet sitter der hjemme foran TV'n med mer eller mindre sunn kost. Litt krampe i ene låret eller leggen, men du får på en måte godfølelsen. Kanskje har du vært så heldig å få dusja mens det ennå er litt varme i vannet. Om det var dusj den gangen. I hvert fall fikk du på deg tørt tøy og fikk i deg nok mat og drikke. Bare ett år til neste gang.

Du stiller opp igjen.

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

- Mange forskjellige trasèer

Vindfjell-Larvik

- eldst og tøffest

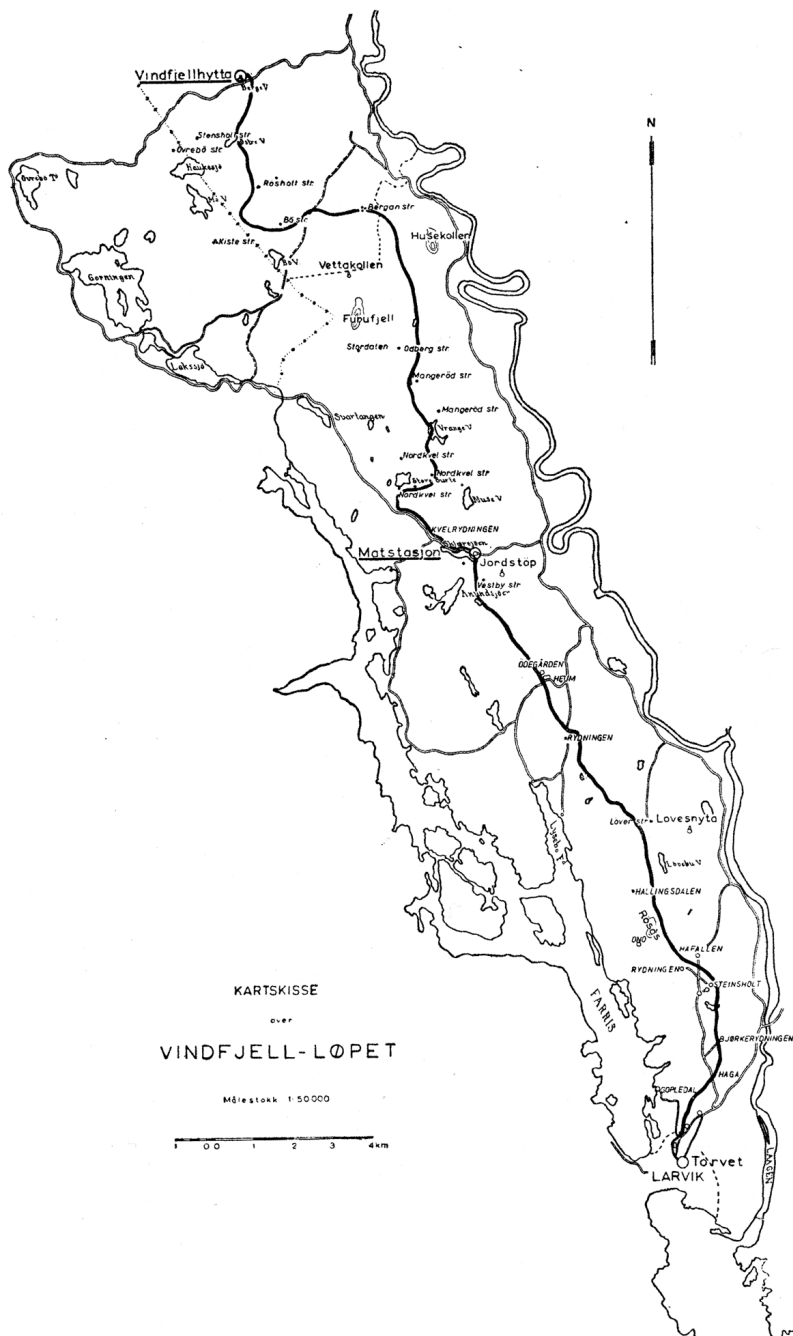
Vindfjell ligger i navnet til Vindfjelløpet og har vært sentralt de aller fleste av de 50 årene løpet har vært arrangert. Det hele startet da også fra turistforendings hytte Vindfjellhytta fra 1946 og utover. Målseilet hang på torget i Larvik. For øvrig utenfor urmaker Hangry - der var tidtakerutstyret på plass. Ved lite snø i selve byen, ble innkomsten lagt til Lovisenlund. Kanskje den tøffeste traseen i løpets historie. 40 km med et fall på ca. 250 meter fra start til mål, men ikke enkelt av den grunn. Vettakollene mellom Styrvold og Hvarnes måtte passerer og traseen var veldig rufsete sammenlignet med dagens trikkeskinner. Det verste var nok likevel temperaturforskjellen fra start til innkomsten i Larvik. Ofte måtte det smøres om både fem og seks ganger. Men smøring hjalp heller lite når overvannet gikk til midt på leggen - da ble kvist og granbar i løypa beste hjelpa.

Lite snø ble etter hvert den største hindringen i gamletraseen og løpet ble flytta. Starten gikk da på Breivann og innkomsten ble lagt til Svarstad. Deretter kom nye varianter. Over flere år gikk starten fra Omholtfjellet over Prestesetra og med innkomst ved Vindfjellhytta. En trasè mange husker som morsom og relativt lett. Bortsett da fra den lange mota fra Raubern og opp til Breiangen. Åssida var da nettopp hogd og løypa ble lagt rett opp hogstet. En motbakke som sitter godt i minnet til gamle gutta.

Omholt-starten ble et mellomspill. På begynnelsen av 70-tallet ble igjen starten flyttet til Vindfjellhytta. Noen år ble innkomsten lagt til Svarstad. Snøen var ikke like sikker den gangen heller og enkelte år måtte løpet avsluttes ved Akerholt i Svarstadkroken. Etter at fylkesanlegget for langrenn ble etablert i Borgen, har dette vært fast målområde. En avslutning med relativt hvass utforkjøring både før og etter Langmyr. Med stive bein og litt krampe er dette en utfordring. Mange har da også tryna skikkelig på skarpt føre.

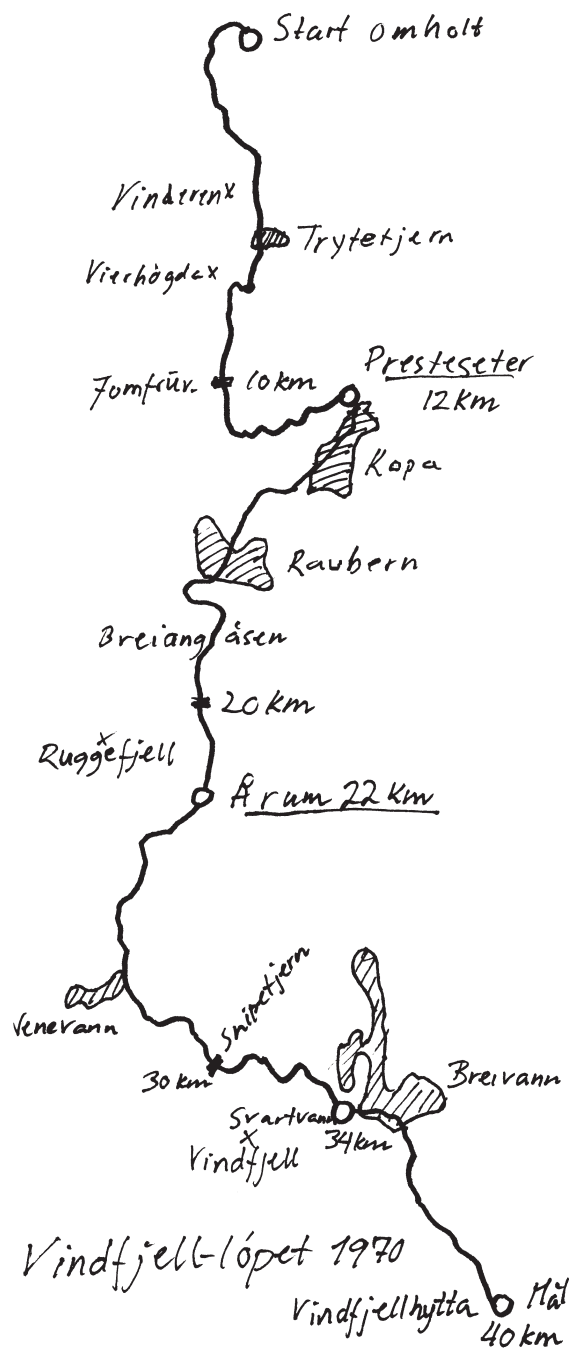
Ved et par tilfeller har man improvisert med løyper på skogsbilveiene i Lardal. En gang fordi det var for mye snø og en annen gang fordi det var for lite. Men løp ble det!

Til sammen går de forskjellige traseene gjennom det meste av distriktets fine skiområder fra Omholtfjell til Larvik.

Vindfjellløpet

FEBRUAR 2005

Opp fra Breivann i 1979

Over brua i Borgen 2004

FEBRUAR 2005

Vindfjellløpet

Veteranene

- Mange sleit vondt

Vanligvis er det vinnerne som preger titlene i avisoppslagene etter Vindfjell-løpene. De hissigste gutta. Greit med fart og spenning, men det er uansett veteranene som gjør Vindfjell-løpet. Sliterne som går år etter år. Noen evige "fightere" som vil være raskest i klassen og mange som har målet å fullføre - ofte med et lite konkurransemoment rundt dette med andre skivenner som er med.

Adelskalenderen ledes av evigunge Martin Dreng og Torstein Oppedal, begge med 41. Vindfjell-løp bak seg. Rett etter følger Kjell Ambjørnsen, Paul Nordkvelle, Rolf Erling Hangry, Sigurd Reppesgård, Arnold Øyen og Arne Hansen.

Snart 85 år gamle John Faugstad ligger med sine 33 løp også i tet på lista. Han var med fra begynnelsen. - Jeg slutta nok litt for tidlig og angrer på det. Etter et par år med avlysning på grunn av snømangel, datt jeg ut av det og det ble for hardt å komme i gang igjen, forteller han. - Men fortsatt går jeg jevnlig på ski og har fulgt vært eneste løp som tilskuer inne i løypa, som oftest ved matstasjonen på Årum. Det har gitt meg mange fine skiturer. Ekstra moro er det nå som tredje generasjon er i Vindfjell-løpet.

De aller første løpene hadde C-klasser, «upremierte løpere mellom 21 og 35 år», med flere hundre deltakere. Vindfjell-løpet hadde virkelig stor status i miljøet. Det var turløpere i alle kategorier. Jeg husker en som var så mye turløper at han hadde med seg ved og kaffekjele i sekken. Da vi passerte topp-punktet ved Vettakollene, satt han ved siden av løypa og kokte kaffe, forteller John. Han har gått alle trasene. Vindfjell - Larvik var den desidert hardeste. Ei tøff løype og som oftest svært vekslende føre. - Det ble ikke enklere av at det kun var en eneste matstasjon, ved Skjærsjø i Kvelde. Da var det fortsatt to mil igjen og et skikkelig slit. Mange sleit også vondt.

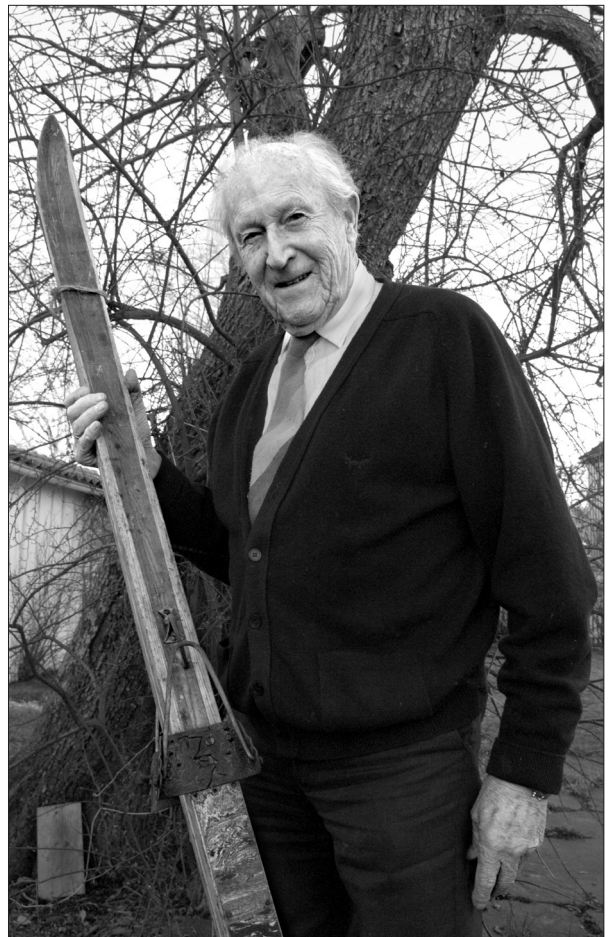
Med lånte votter

Slitt vondt har også John Faugstad gjort. - Jeg husker spesielt en gang været slo om. Jeg hadde ikke noe på henda og holdt på å fryse i hjel. Til slutt måtte jeg gå med henda i lomma med stavene slepende etter. Thorleif Pettersen tok meg igjen og han var varm og lånte meg vottene sine. Det ble redningen. Jeg kvikna til og tok Thorleif igjen ved Dammen. Da jeg gikk forbi han, hørte jeg kommentaren om «takka».

Veteranen kan fortelle om år med mye snø, år med lite snø og år med skikkelig overvann. - Et år skulle de forsøke å gjøre det lettere på slutten og la løypa på Farris fra Ono til Kilen. Det gikk skikkelig unna for de som var gode til å stake. 7-8 kilometer flatt før bakken opp mot Lovisenlund. Vi stivna totalt.

Det John Faugstad husker aller best, er den årlige mannjevningen med Bernhard Schirmer, Finn Schøyen og Thor Ødegård. En god og årvisst kameratfeide og de vekslet stadig om å være førstemann i mål.

Noen samler på frimerker - John Faugstad samler på gamle ski. Det gamle uthuset rommer derfor mye skihistorie. Fra de gamle tunge treskia som virkelig sugde krefter når føret var dårlig og opp til moderne «plastpinner». De gamle Splitkein-skia har en spesiell status. - Rett etter krigen var det dårlig med ski. I ei brakke på Øya som tyskerne hadde forlatt, fant vi imidlertid mange skipar og en del var veldig bra. Disse ble delt ut til folk som hadde måttet legge

John Faugstad samler på gamle ski, her med et par fra 50-tallet

igjen skia under flukt til Sverige under krigen. En del av dem var nok også å finne i Vindfjell-løpet noen år. Den gang du virkelig måtte kunne både å stå og gå på ski. Den gang løypene var skrale og trange og du måtte hoppe over gjerder og andre hindringer. Nå fører superløypene deg dit du skal uten veldig mye ferdighet.

Gamle kjemper i 1986. F.v. Ola Bjørvik, Kjell Ambjørnsen og Øyvind Tutvedt.

Navn	Kvinner
Antall	
Wiik Nora Marie Sogn	29
Saga Anne Lise	20
Torp Anne Lise	15
Berrefjord Liv Kr. O.	11
Roso Gunn Kristin	11
Sogn Birgit Rimeslått	11
Bratlie Anny	11
Andersen Ellen S	10

Navn	Menn
Antall	
Dreng Martin	41
Oppedal Torstein	41
Ambjørnsen Kjell	40
Nordkvelle Paul	40
Hangry Rolf Erling	39
Reppesgård Sigurd	38
Øyen Arnold	38
Hansen Arne	37
Eidspjeld Øystein	36
Løke Finn	36
Glemming Odd	35
Olsen Tor H	35
Faugstad John	33
Sommerstad John	33
Hansen Jan Asgeir	32
Røste Aksel	32
Sandmoe Birger	32
Aasestad Kåre	31
Fossheim Helge	31

Klubb
SVARSTAD IL
KJOSE IL
NANSET IF
SVARSTAD IL
SVARSTAD IL
SVARSTAD IL
MJØNDALEN
LARVIK TURN
NANSET IF
BRUNLANES IL
LARVIK TURN
KVELDE IL
LARVIK TURN
HEDRUM O-LAG
KVELDE IL
BRUNLANES IL
NANSET IF
IL RUNAR
LARVIK O-KLU
LARVIK TURN
LARVIK TURN
ANDEBU IL
LARVIK TURN
IL RUNAR
KVELDE IL
HVARNES IL
KVELDE IL

Refsholt Torleif	30	TELE BIL
Ringdal Jan Per	30	NANSET IF
Stretere Hans	30	BRUNLANES
Vestrum Aage	30	FARRISBYGDA
Aunan Anton	29	SVARSTAD IL
Sogn Gunnar	29	SVARSTAD IL
Tjentland Per Ståle	29	SVARSTAD IL
Høines Sebastian	28	SILJAN IL
Mathiesen Kjell	28	LARVIK P
Rambo Svein Helge	28	NANSET IF
Skaug Jan Vidar	28	SVARSTAD IL
Elgesem Helge	27	KVELDE IL
Nordal Tor Hansteen	27	NANSET IF
Rogdo Reidar	27	BARKÅKER
Bergstad Alf	26	IL RUNAR
Eriksen Rolf Uno	26	NANSET IF
Faugstad Harald	26	HAFA VE OG V
Fulsebakke Kåre	26	BK SKI
Roligheten Ole	26	HVARNES IL
Eriksen Roy Walter	25	NANSET IF
Jensen Ola	25	VIKERSUND
Nielsen John G	25	LARVIK TURN
Ragnhildrød Arne	25	FRITZØE BIL
Schirmer Bernhard	25	LARVIK TURN
Schøyen Finn	25	LARVIK T
Strand Ivar	25	KJOSE IL
Svendsen Ragnar	25	NANSET IF
Thorsen Edgar	25	FRAM

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Ann Helen Eriksen – beste jente i snøføyka i 1993

Jentene med fra slutten av sekstitallet

Fra "god trøst" til løpere med nummer

Jentenes plass i skisporten, var tidligere på matstasjonene og i sekretariatet. Dette var guttas greie. Spesielt turløpene. Der menn var menn. I 1957, over 10 år etter det første Vindfjell-løpet, sto en liten artikkel i Østlands-Posten under tittelen «Kvinnelig løper fullførte Vindfjell-løpet».

At den 47 år gamle Oscar Gjøslien vant årets Vindfjell-løp, pus-sig nok akkurat 25 år etter at han ble bestemann i Holmenkol-lens 50 km, var i seg selv en prestasjon.

Men vi synes ikke Marie Hallemstvedt fra Sandar var stort snauere, da hun la ut i løypa sammen med sin forlovede, og fullførte løpet.

Riktignok var hun ikke offisielt med, da bestemmelsene ikke tillater kvinner å gå langrenn over 10 km, men hun var sikkert til god trøst for sin tilkommende i løypa.

Foregangskvinnene måtte altså lure seg med og etter hvert førte dette til en regelendring. Fra slutten av 60-tallet fikk damene lov til

å gå renn over 10 km. I dag er de mer enn «trøst for sin tilkommende» - i enkelte tilfeller kanskje det motsatte. En del av dem går faktisk raskere enn sine menn. Fortsatt er imidlertid mennene i solid flertall på startlistene. Enn så lenge.

Faktisk nær historie enda så utrolig det enn høres ut. Det blir på sett og vis en mager trøst at hoppporten kom etter først i fjor.

Nora Marie Sogn Wiik skal nå gå sitt 30!

10 år setter at Marie Hallemstvedt lurte seg med uten startnummer, lurte en annen kvinne seg med uten nummer. Det var da riktignok åpnet for damer over 18 år. Jenta som lurte seg med - var den da 12 år gamle Nora Marie Sogn. Løpet gikk den gang fra Omholtfjell til Vindfjellhytta og hun skulle gå sammen med en eldre dame, men ble fort alene da konkurranseiveren tok følgesvennen. Likevel gikk det greit for jentungen som siden har gått Vindfjell-løpet hvert eneste år og nå er klar for sitt 30. med nummer! Med dette ligger hun suverent i tet på statistikken foran Kjoses Anne Lise Saga som ligger 9 løp bak. Faktisk har hun bare litt over 20 menn foran seg på veteranlista selv om de har hatt rundt 20 flere år å gjøre det på.

Nora Marie har alltid vært turløper i ordets rette betydning. - Jeg gikk nok litt hardere før. Aldri har jeg vært noen racer, men jeg har alltid vært glad i å gå på ski. Vindfjell-løpet er jeg oppflaska med.

Else Hagen, Svarstad, 1975

Hilde Gjevestad, Nanset, 1980

Nor Marie Sogn 1976.

Målet har alltid vært å gå løpet og å greie det. Vinterens viktigste begivenhet, alltid førsteprioritet, forteller hun. I tillegg til Vindfjellløpet har hun også gjennom årene fått med seg andre turrenn, blant annet flere «Birkebeinere».

Også hun har sine historier om skibrekk og spesielt tunge løp, men det har ikke lagt noen demper. - Det er like moro hver gang. Dessuten er det en god inspirasjon til å holde seg i form. Jeg må alltid trene såpass at jeg får en god tur. I tillegg til det å fullføre, kommer det sosiale. Det er mange jeg treffer bare denne ene gangen i året og vi har ikke mer hastverk enn at vi prater litt i løypa.

De fleste har sine de fighter med. For Nora Marie har det vært Anne Lise Saga. Tidligere var de mer jevne, men nå har Anne Lise dratt fra. Men i antall løp vil hun ikke ta innpå før Nora Marie gir seg. Dersom helsa holder blir det lenge til.

- Hvorfor færre jenter enn gutter i slike løp?

Mange er nok forhindret fra å gå på grunn av barnefødsler og lignende, men dette er nok ikke hovedårsaken. Dagens jenter er nok stort sett flinkere til å trene, men de går ikke på ski. Litt historisk sammenheng rundt dette med damer og kondisjonsidretter er det vel også.

En god skitur er imidlertid langt fra noe dårlig alternativ, eller tillegg til, treningsstudio. Bare prøv.

Nora Marie Sogn Wiik, dameveteranen med noen av sine statuetter og klar for den femte.

FEBRUAR 2005

Vindfjellløpet

En av de første løpemaskinene som ble prøvekjørt i 1979. På maskinen er vi Hans Sjulstad, en demonstrasjonskjører og Arne hagen

Løpemannskapene:

De virkelige sliterne kom før løperne

De største sliterne var i tidligere år ikke å finne på startstrecken. Antakelig hvilte de ut eller gjorde noe annet nyttig for løpet. De virkelige sliterne var de som møysommelig spadde og tråkka løyper i dagene før Vindfjellløpet. Historiene om dette, er minst like mange og dramatiske som de fra selve løpet. Dugnadsmannskaper fra både Larvik og Lardal hadde ofte en stri tørn.

John Faugstad husker en gang fra de første åra som det kom mye snø de siste dagene før. - Vi starta en gjeng fra Vindfjellhytta. Brøyta 100 meter hver før vi bytta. Det var så tungt at vi ikke rakk lenger enn til Bergan den første dagen. Dagen etter, selve løpsdagen, ble alle i skigruppa i Larvik Turn utkommandert for å trække løype fra tidlig morgen. De rakk ikke fram på langt nær. Første mann i sporet av deltakerne måtte trække sjøl. Han var sur, men vant heldigvis likevel.

Også Hans Sjulstad har minner. Som løper husker han særlig 1954. Det kom da kraftig snøfall og vind på renndagen. Turklassen ble sendt foran for å gå opp løypa for konkurranseløperne. - Etter mat-

stasjonen på Skjærstjø tok jeg igjen den siste turløperen og rett etter traff vi på en militærtropp fra Stavern som var utkommandert. Tydelig slitte hadde de slått seg ned for ta matpause. Derfra fantes ikke spor. Jostein og jeg bytta på å brøyte spor. Det ble en stri tørn. I nærheten av Steinsholt i Vestmarka, bare noen få kilometer fra mål, ble det ropt løype! Det var en senere ikke ukjent Vindfjell deltaker, Paul Nordkvelde. Han vant løpet.

Tre ganger er løpet avlyst på grunn av for lite snø - en gang fordi det var for mye snø! - Det var i 1972, forteller Hans. Thorleif Pettersen hadde sammen med mannskap fra Turistforeningen ansvar for løypa fra Årum til Vindfjellhytta, mens Svarstadgjengen hadde strekningen Årum-Omholtseter. - Vi hadde tidligere i uka tverrtråkka og laga spor fra Årum til Prestesetra og dagen før skulle vi ta siste etappe til Omholt. 10 mann og lånt snøskuter, alle bønder og skogsfolk som var vant til å ta et tak. Skuteren fikk etter hvert problemer og måtte dras opp bakkene og ved Jomfruvann forsvant den i et myrhull. Vi hadde et svare strev med å få den opp igjen og det snødde og blåste verre og verre. Lenge etter mørket falt på, kom vi oss i hus på Prestesetra. Søndag morgen lå det over halvmeteren med tung nysnø, veiene var nesten uframkommelige og telefonlinjene var falt ned. Ved Vindfjellhytta var det fullt kaos og en mann savnet. Det var Anders Bårnes som hadde måttet gi seg i nærheten av Grønnli da snøen pakka seg i skuterbeltene. Han hadde velvet skuteren og over-

Dagens løypemaskiner og de faste kjørerne Hans Lauritz Sogn(t.v.) og Helge Nikolaisen.

nattet under den. Utpå morgenen kom han til rette i god form. Noe skirenn ble det ikke.

Med piasavakost

En spesiell historie husker den gamle løypesjefen godt. - Et år løpet gikk fra Omholt fjellet hadde vi veldig bra med snø og alt lå godt til rette. Imidlertid fikk vi uka før et skikkelig mildvær fulgt av kulde og vind. Resultatet var at løypa blåste full av barnåler i skogspartiene før Presteseter. Klister og barnåler er ingen god kombinasjon. Det var da Ivar Ketilsson fant ut av piasavakost måtte være løsningen. Sammen kosta vi det vi orka fra morgenen av i de verste partiene.

Maskinene tar over

Utviklingen gikk også her sin gang. I 1973 fikk Svarstad IL sin første snøskuter med sporlegger. Et par år med mye snø senere på 70-tallet

måtte hjelp rekvireres fra forsvaret på Heistadmoen som stilte med to beltevogner. Deretter kom Skifellesskapet Larvik/Lardal inn med sine to Bombier med doble sporleggere. I dag disponeres moderne løypemaskiner med skjær, hydrauliske fresere og spormaskiner. Trassèn blir stadig utbedret med gravemaskin og det manuelle arbeidet er i dag stort sett begrenset til manuell rydding av kratt. En mann gjør som regel finpussen av løypa aleine på natta og klarer til og med å delta i selve løpet etterpå.

En større revolusjon enn ved skiutstyret

Mye slit til tross. De aller fleste som har drevet med løypearbeid fra starten av i 46 har gode minner. Mange fine turer tross strabaser og et flott miljø med solide kaffebål.

FEBRUAR 2005

Vindfjellløpet

Thorleif Refsholt, en av de mange sliterne som alltid er på plass uansett vær.

Fra sukkervann til XL1

Såpass lange løp som Vindfjell-løpet krever påfyll med drikke. Dess finere løypene og utstyret har blitt, dess mer drikke - virker det som. De første årene med trasè fra Vindfjell til Larvik, var det nemlig bare en matstasjon - ved Skjærsjø i Kvelde. Da var det fortsatt to harde mil igjen til Larvik. Eneste tilbudet var sukkervann.

De samme jentene stiller opp år etter år, her Berit Tveiten og Åse Karine Nakjem

Noen få hadde nok litt ekstra i sekken, men de aller fleste klarte seg med det de fikk på Skjærsvø. Den gang de stoppa opp og tok seg tid på matstasjonen. Sitat Østlands-Posten rundt 1950: Som tidligere var matstasjonen plasert på Skjærsvø i Kvelde. Her ble det servert sukkervann, det pleier å være populært, og slik var det her også. Det var slett ikke småporsjoner som gikk til av dette.

Etter dette har det blitt flere matstasjoner og bedre utvalg. Ved Årum og Presteseter har det siden alltid vært faste hjelpere på plass

ved drikke til tørste og slitne løpere. Ved siden av sukkervannet kom det etter hvert havresuppe. Arna Ketilsson innførte den nye retten. Senere kom vørterølet og dette er fortsatt populært ved siden av de moderne sportsdrikkene med den korrekte balansen mellom naringssalter og sukker.

Stemningen har alltid vært god på matstasjonene. Det er ikke uten grunn at så mange stiller opp frivillig år etter år. - Like stor spenning hvert år når vi venter på første løper, forteller Ragnhild Sjulstad. Hun har stilt med drikke til tørste løpere i flere tiår.

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Vindfjellopet

FEBRUAR 2005

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Fra eplenikkers og beksømstøv

Svarstadkarer på 50-tallet. F.v. Hans Sjulstad, Nils Hellsingrud, Gunnar Skaug, Ole Sjulstad.

En vindfjell-løper anno 1946 ville nok fått et sjokk om han hadde møtt en av dagens løpere ute i løypa den gangen. Terrenget og menneskene er stort sett det samme, men utstyret er forskjellig - veldig forskjellig.

De første åra var turløperen kledd i anorakk, eplenikkers, selbustrømper og tunge solide beksømstøvler. Kraftige treski med kandaharbindinger og selvsagt de store brune bambusstavene med kjempetrinser. Det er slikt det blir kraftprøver ut av. Og som ikke det var nok - alle måtte bære sekk som veide minst fem kilo. Ikke kunne du ha hva som helst i sekken heller. I invitasjonen fra 1946 heter det:

Det startes i alminnelig turantrekk med pakning. Ryggsekken skal inneholde mat, termos med varm suppe, te eller liknende, samt undertøy, strømper, genser eller andre ting som er påkrevet for en skitur. Det er ikke tillatt å benytte for eksempel sten i sekken. Minimumsvekten skal være 5 kg. Sekkene vil bli kontrollert.

Racerne skilte seg imidlertid litt ut - også den gang. 53-vinneren, Hans Sjulstad, gikk i skidress sydd i fallskjermsilke av

Svarstads syddame, Eldbjørg Steen. Det var ikke så mye stoffer å velge i rett etter krigen, men fallskjermsilke dugde godt. Dressene var lette og fine å gå i, forteller han.

Ikke alle har gode minner om disse silkedressene. Hadde du ikke nok klær under kunne det gå galt. Som en gang det var mildt med litt regn og sludd i starten. Underveis slo imidlertid været om til kulde og vind. Det førte til at en av løperne frøs helt til og det kunne gått riktig galt om han ikke hadde blitt tatt hånd om og tint opp igjen.

Etter noen få år startet det som ble begynnelsen på utstyrsrevulsjonen. De tunge skia ble avløst av Østby Splitkein, en skikkelig nyvinning. Etter hvert dukket stadig nye og gode merker opp. Bare i lille Vestfold var det flere skifabriker.

Vestfolds skifabriker er for lengst historie. Det er også treski, kandahar, tunge bambusstaver og beksøm. Vanlige turklær og heldigvis også en og annen nikkers er fortsatt å se. Det går faktisk an å gå på ski uten blank glørete heldress. Og det går an å delta sjøl om en har bare ett skipar. Uten å si noe negativt om de mest iherdige konkurranseløperne - det er turløperne som løfter Vindfjelløpet. Det er da også et turløp.

ler til "kondomdress" og NNN

Martin Dreng i sine "unge dager" i 1988. Han holder det fortsatt gående.

Ole Reidar Lindsverk 2004

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Vindfjell-løpere på rekke og rad i 1983.

Fra 1000 til under 100

Deltakerantallet har variert veldig i Vindfjell-løpets 50-årige historie. Fra og med årsaker til denne store variasjonen. År med tidlig snø og godt føre, har skivinter ga en skikkelig oppsving i deltakerantallet. Det høyeste deltaker-

Ellers virker den generelle interessen inn. I tillegg til dette kommer forholdet mellom turløperne og konkurranseløperne. En gammel diskusjon, ja faktisk helt fra begynnelsen av. I Østlands-Posten fra slutten av 40-tallet står følgende: Det var imidlertid mange som ble skremt fra løpet da det var alt for mange racere i i turklassen slik at benevnelsen turløp ble mer eller mindre illusorisk. Noen år senere uttaler formannen i Turns Skilag, Roar Larsen: Turløpere har god tid. De bør ikke være redde for ikke å klare maksimaltidene. For å sikre mot uvetting jaging har vi simpelthen tenkt å oppheve maksimaltiden for turklassene. De vil få merket bare de fullfører. De vil fullt ut kunne ta løpet som en tur og ikke som en konkur-

) - og opp igjen

å godt over 1 000 påmeldte på det meste til under 100. Det er nok flere som oftest gitt god deltakelse. Dette så vi tydelig i 2004. En lang og fine rantallet i "nyere tid" hadde man i 1978 da 750 deltakere stilte til start.

ranse. De kan raste hvor de vil i løypa, de kan gi seg god tid på matstasjonen.

Den samme diskusjonen har vært aktuell også i senere år. Den relativt nye benevnelsen Trimklassen, er et resultat av det. Det er morsomt med løp som samler mange deltakere og hvor det blodige alvorret ikke tar luven av turgleden. Samtidig gir det en god grunn til å komme seg ut i sporet for litt trening. Ikke alle har like godt grunnlag - den gang som nå. I Østlands-Posten fra 1948 finner vi følgende henstilling: Det er ennå en stund til løpet skal arrangeres, men vi vil allerede nå anmode de som har tenkt å delta, å sørge for at de får trent litt for løpet.

Godt samarbeid i stort apparat

Gjennom årene er det mange forskjellige som har vært med som arrangører av Vindfjell-løpet. Larvik Turn, Larvik og Omegn Turistforening, Nanset Idrettsforening, Larvik Fredrikshavnfergen, Østlands-Posten og Svarstad Idrettslag. Flest år bak seg som arrangør har kombinasjonen Larvik og Omegn Turistforening/Svarstad Idrettslag. Etter hvert har de blitt et stabilt team med solid erfaring.

Et turrenn krever mer enn løyper og matstasjoner. Det skal organiseres, sendes ut innbydelser, skrives startlister, holdes orden på medaljer og statuetter, premier, tider osv. osv. Ingen liten oppgave. Særlig ikke før data og moderne kommunikasjon. Flere har vært med årlig siden begynnelsen av 60-tallet. Fra den gangen de brukte vanlige klokker. Da skal man kunne dette med å regne i timer, minutter og sekunder. En teknikk på siden av vanlig desimalregning. I tidtagerbua var det da behov for åtte personer og det gikk likevel hektisk for seg når løperantallet på det meste var opp mot 1 000.

Tidlig elektronisk

Etter hvert fikk man låne stempelur fra Norges Automobilforbund. Det forenklet noe, men like fullt ble det mye regning. Arrangørene fikk deretter tak i en av de første elektroniske klok-

kene som ble laget av en av de ansatte på Kongsberg Våpenfabrikk. Denne fungerer fortsatt veldig bra og lar seg ikke så lett påvirke av mobiltelefoner og annet. Fortsatt er imidlertid fem personer på plass i bua og utenfor: 2 med klokker, 2 som skriver inn tider og en utekontrollør.

I løpet av kort tid regner man med at elektroniske fullautomatiske systemer blir brukt også i Vindfjell-løpet. Da får løperne egne databrikker, tidsregningen går automatisk med direkte oppsett på skjerm.

Spritudlikatoren

Startlister og resultatlister har alltid vært av interesse. Med dagens teknikk er dette en relativt enkel operasjon. Annerledes var det før. Alt måtte skrives på maskin og deretter i spritudlikatoren. Det ble sveivet til langt på natt. Det ble kjempehauger ut av det. Hvordan spritudlukta virket på sveiverne er ukjent.

De egentlige veteranene

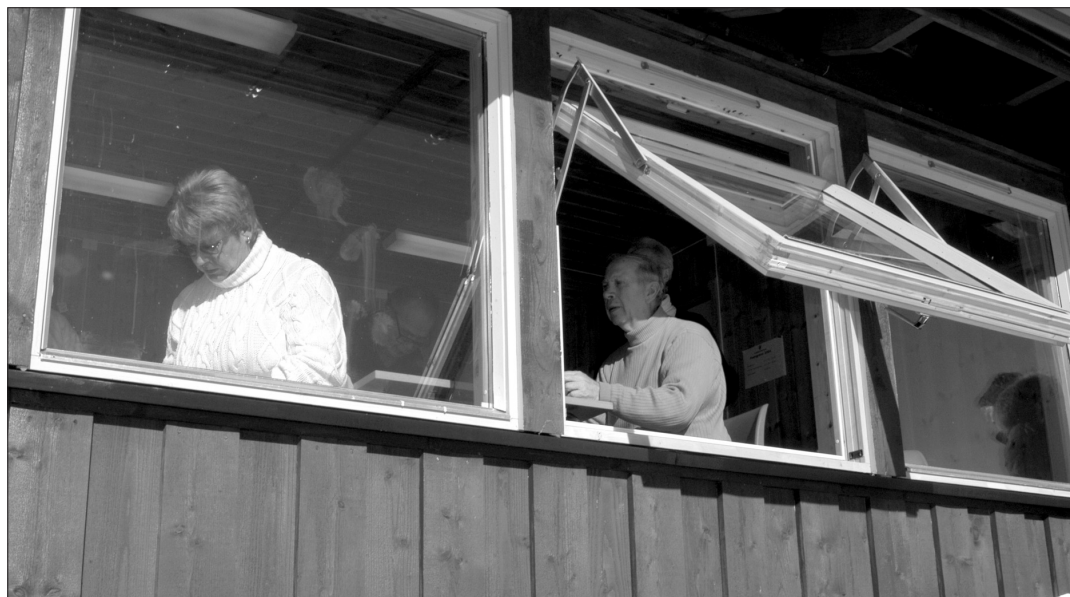
Det er de trofaste sliterne som holder Vindfjell-løpet gående, som ved det meste av idrett. Trofaste slitere som holder det gående år etter år. Det er disse som gjør det mulig for alle andre å konkurrere eller gå turløp. Premier, merker eller statuetter tilfaller ikke denne staben.

Tove Hvaal og Helge Høgsveen i speakerbua

Asbjørn Andresen har "skutt" vindfjell-løperne av gårde mang en gang.

Kari Solberg og Tjodolf Hoff i tidtakerbua

FEBRUAR 2005

Vindfjellløpet

Målgang på Torget i Larvik i Vindfjell-løpets "unge år".

Før Vindfjell-løpet:

Turløpet Kvelde - Larvik

Det første ordentlige Vindfjell-løpet gikk i 1946. Spiren til dette løpet kom nok fra forgjengeren, "Turløpet Kvelde-Larvik" som ble arrangert på 1930-tallet fram til og med 1940. Traseen gikk om Lauvesetra. Løpet ble arrangert av Larvik Turn Skilag og Nanset Idrettsforening.

I avisreferatet fra 10.3.1940 skrives det: «Starten gikk fra Gyldnarheim i Kvelde, med innkomst ved Skytterlaget. Løpa var 25 km. lang. Fra Kvelde til Eidspjell var løpa meget god, men videre til innkomsten var den meget dårlig, helt ut.

Ved 2-tiden ventet en de første i mål og det slo til. Første mann var Kåre Steen, Svarstad, som hadde løpt med dagens beste tid 1.52.17. Neste mann var Henry Herlofsen, Kjøse. Han var i utmerket kondisjon. God prestasjon av 40-åringen.»

Krigspause

Med krigen kom en foreløpig pause for skisporten, som annen idrett. I protest mot NS-pålegg og styring. I brev fra Vestfold Skikrets til Departementet ofr Arbeidstjeneste og Idrett av 16.12.1940 heter det: «- Vi tillater oss å meddele departementet at samtlige styremedlemmer derfor gav uttrykk for at de ikke kan påta seg å medvirke til gjennomførelsen av forandringen i Vestfold Skikrets s administrasjon. Vi anser oss derfor å være løst fra våre verv som styremedlemmer i Vestfold Skikrets.»

Etter krigen og mange illegale konkurranser kom organisasjonsarbeidet i gjenge igjen og vi fikk det første Vindfjell-løpet.

Veteraner med til sammen 101 Vindfjell-løp i 1993. F.v. Arnold Øyen, Paul Nordkvelde og John Faugstad.

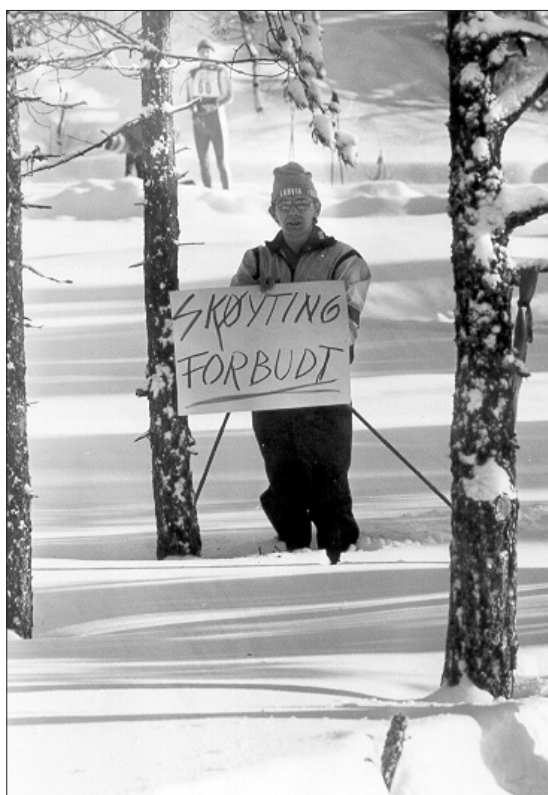
Slik som i 1991 vi liker å ha det.

FEBRUAR 2005

Vindfjelløpet

Fra starten i 1984

Og så kom fristilen. Egil Nalum med advarsel til løperne.

Snøfattige vintre før også. Egil Nalum i 1989.

Utsikt fra løpets høyeste punkt ved Jomfruvann. En gang Røyar-løpernes rike.

Skiklubben Røyar

Liten klubb med gode løpere

Klubbnavnet Røyar er ofte å finne i resultatlistene i Vindfjell-løpets første år. En liten klubb som over flere år var blant Vestfolds aller beste. Skolekretsene Surlien og Løvås lengst nord i Lardal, het i middelalderen Røyar og dette ble navnet på skiklubben. De to små skogsby-gende innerst mot Skrimområdet hadde bare rundt 70 innbyggere.

Den lille klubben ble i sin tid stiftet etter initiativ fra Treschow Fritzøes skogbruksbestyrer Ragnar Thorstad og den første formannen het Odolf Nerli, også ansatt samme sted. Klubben fostret mange kretsmestere og løpere derfra gjorde seg også gjeldende så vel i Holmenkoll-rennene som NM. Erling Løver var klubbens mest premierte løper. Han vant hele 10 kretsmesterskap og var så langt oppe som 12. og 20. plass i Norgesmesterskapet. En 38.-plass i Holmenkollen ruver også. Men Røyar var mer enn denne karen. Også hans brødre Oddvar og Arne gikk igjen høyt oppe på listene. Det samme gjelder løperne Anders og Håkon Janshaug, Ottar Nakjem og Ådne Jarnes.

Skiklubben Røyar er for lengst historie og skogsgrendene Surlien og Løvås har ikke lenger mange fastboende. Men i skihistorien for Vestfold har den plass som den beste over flere år.

FEBRUAR 2005

Vindfjellløpet

Kjell Ambjørnsen i sitt 35. løp i 1988.

Beltebiler i bruk i Vindfjell-løypa

Tidlig denne uken var beltebiler fra Heistadmoen i virksomhet i Vindfjell-løypa. Og det kunne man saktens trenge, så mye snø som arrangørene har å hankses med i år. På bildet er bilene i aksjon på Presteseter.

I 1978 måtte tungt utstyr til i den tunge snøen

Tor Charlesen i 1991.

Det var trangt om plassen da de store klassene la i vei i årets Vindfjell-løp, men de fleste fikk være med på et renn som frass-lite snø, ble ett av de mest vellykkede.

Faksimie Østlands Posten slutten av 70-tallet.

Mil etter mil med flotte løyper.

Velvillig grunneier

40 mil løypetraséer i Fritzøe Skoger

Skiløyper har alltid gått på kryss og tvers i distriktets skoger. I tidligere tider gikk løypene der det var mulig å komme fram uten rydding eller utbedringer i terrenget. Akkurat som veiene har også skiløypene utviklet seg til en helt annen standard med årene. Ei løype er blitt mer enn et skispor.

Brede utbedrede traseer tilpasset dagens løypemaskiner og skiløpere ligger ferdig til bruk over store områder og letter folks bruk av det flotte nærterrenget i distriktet. Ved siden av dugnadsinnsats fra ildsjeler og Larvik og Lardal kommuners Skifellsskap har den store velviljen fra Fritzøe Skoger vært avgjørende for at vi har dette tilbudet. Det aller meste av distriktets løypenett, hele 40 mil, går på denne eiendommen. I tillegg kommer preparering av skogsbilveiene de årene de ikke brøytes. Dette har reddet tidligtreningen ved lite snø for mang en konkurranseløper.

Løypetraseene legger beslag på et ikke ubetydelig areal og må tas hensyn til i skogsdriften. Noen steder har dette ført til en del konflikter mellom grunneiere og skifolket. Dette har til alle tider gått knirkefritt i vårt distrikt.

FEBRUAR 2005

Vindfjellopet

Albert Bøe går i mål på Lovisenlund i 50-åra

